

209892969323292426

पाटबंधारे प्रकल्पांच्या धरण/बंधारे/कालवे
फुटीबाबतीत काळजी घेणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन,
जलसंपदा विभाग,
शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण २०१०/(४१/१०)/सिंव्य(कामे),
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक : २५ जानेवारी २०१०

संदर्भ : Government I.D.Circular No.Misc 2002/(202/02 IM(W). dated 22/7/2003

राज्यातील पाटबंधारे प्रकल्पांच्या धरण, कालवे व वितरण प्रणालींच्या परिचालन व परिरक्षणामध्ये त्रुटी/कमतरता राहू नये म्हणून करावयाच्या तपासणीसाठी तपशीलवार मार्गदर्शक तत्वे शासन परिपत्रकान्वये वेळोवेळी विहित करण्यात आलेली आहेत. त्रुटींचे निराकरण वेळीच केले नाही तर कालव्याच्या आवर्तन काळात विशेषतः उंच भरावांच्या ठिकाणी, बांधकामांच्या कमकुवत सांध्यातून गळती वाढून कालवे फुटतात. परिणामी अमूल्य पाणी तर वाया जातेच परंतु त्याच बरोबर सिंचन कार्यक्रमावर विपरित परिणाम होतो. अशा घटनांच्या वेळेप्रसंगी तात्काळ दुरुस्ती करून सिंचन प्रणाली सुरळीत करावी लागते. यामुळे अनाढ्यी आर्थिक दायित्व पडते.

धरण, कालवा व वितरण प्रणालींच्या उंच भरावांच्या भागांच्या नियतकालिक तपासणीचे स्थायी आदेश आहेत. उंच भरावांची (३ मी.पेक्षा भराव उंची जास्त) तपासणी करणारे सक्षम अधिकारी संदर्भांकित शासन परिपत्रकाद्वारे निर्धारित करण्यात आलेले आहेत. अशी तपासणी किती कालांतराने करावयाची याचे निर्देश त्यामध्ये आहेत. पाटबंधारे विभागाच्या दि. १३/५/१९६६ च्या परिपत्रकान्वये उंच भरावाच्या कालवा खंडाची तपासणी कोणी व केव्हा करावयाचे याचे निर्देश आहेत. सिंचन व्यवस्थेच्या पाहणीसाठी शासन जापन दिनांक २९/८/१९६३ अन्वये मापदंड ठरविण्यात आले आहेत.

कालवे व वितरणप्रणालीतील फुटीच्या दृष्टीने सर्वसाधारण संवेदनात्मक स्थळे (vulnerable points) खाली निर्देशित केली आहेत.

- २) कालव्यातून होणाऱ्या गळतीची ठिकाणे
- ३) अस्तरीकरणातील भगदाडे
- ४) कालव्याच्या भरावाच्या अधो बाजूस पावसामुळे पडलेल्या घळ्या
- ५) शिर्ष नियामके/काट नियामके यांच्या द्वारांचे सदोष सील्स
- ६) जलसेतू/कमानमोरी/लादीमोरी यांच्या बांधकामातील सांधे
- ७) बांधकामे व कालवा वितरिका यांचे संधीखंड (transitions)
- ८) कालवे/वितरिका यांच्या विमोचकांची सदोष द्वारे
- ९) को.प.बंधारे आऊट फ्लँकिंग किंवा इतर क्षती

विभागाच्या क्षेत्रिय यंत्रणेकडून योग्य दक्षता घेवूनही नियंत्रणाबाहेरील नैसर्गिक कारणांमुळे तसेच नाही वेळा कर्मचारी/अधिकारी यांच्या निष्काळजीपणामुळे, अकार्यक्षम परिचालनामुळे, पुरेशा निरीक्षणा अभावी कालवाफुटीच्या घटना घडतात. अशा मानवी बेजबाबदारपणामुळे घटना घडल्यास क्षेत्रिय अधिका-यांनी काय कार्यवाही करावयाची यास अनुसरून सदर परिपत्रकाचे प्रयोजन आहे :-

परिपत्रक :-

- १) कालव्यावरील संधानकातील बांधकामे कोसळू नयेत यासाठी शासन परिपत्रक क्र. सीडीओ १०९४/५८९/९४/लाक्षेवि(कामे), दि. २९ मे २००३ अन्वये काय उपाययोजना करावयाच्या या विषयी निर्देश देण्यात आले आहेत. क्षेत्रिय अधिका-यांनी त्यानुसार विनाकसूर कार्यवाही करावी.
- २) प्रत्यक्ष सिंचन आवर्तन सुरु असताना देखभाल करणा-या supervisory अभियंत्यांनी त्यांना नेमून दिलेल्या धरण, कालवा क्षेत्रातील भराव कामे, बांधकामे इ. बाबत सूक्ष्म निरीक्षण करून धरण, भराव, बांधकामे यांच्या स्थितीवर जागरुकतेने लक्ष देणे आवश्यक आहे. अशा प्रकारचे निरीक्षण आवर्तन सुरु होण्यापूर्वी व आवर्तन संपल्यानंतर देखील आवश्यक आहे. या बाबतीत संबंधित मुख्य अभियंता/अधीक्षक अभियंता यांनी योग्य त्या सविस्तर सूचना संबंधित अभियंत्यांना निर्गमित कराव्यात.

३) धरण/बंधारा/कालवा फुटीच्या घटना घडल्याबरोबर संबंधित अधीक्षक अभियंता यांनी २४ तासांच्या आत तात्काळ पाहणी करावी. घटनेची माहिती सचिव (लाक्षेवि) व सचिव (जलसंपदा) यांना दूरध्वनीवरून द्यावी.

४) धरण /बंधारा / कालवा फुटीची घटना घडल्यानंतर २४ तासांच्या आत संबंधित मुख्य अभियंता यांनी घटनेचा वस्तुस्थितीवर आधारित प्राथमिक अहवाल फॅक्स / ई-मेल द्वारे शासनास सादर करावा.

५) कार्यकारी संचालक यांनी धरण /बंधारा/ कालवा फुटीच्या घटनेनंतर ८ दिवसांत तांत्रिक कारणमीमांसेसह तसेच संबंधित अभियंता यांचा निष्काळजीपणा, देखरेखीचा अभाव दिसून येत असेल तर जबाबदारी निश्चित करून घटनेचा सविस्तर अहवाल शासनास सादर करावा.

परिपत्रकातील निर्देशांचे काटेकोरपणे पालन होईल याची धरण /बंधारा / कालवा व्यवस्थापनाशी संबंधित सर्व क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांनी दक्षता घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(चं.रा.तेजाळे)

शासनाचे उप सचिव

प्रत

जलसंपदा विभागातील सर्व सिंचन विकास महामंडळाचे कार्यकारी संचालक,
मंत्रालयातील सर्व मुख्य अभियंता व सह सचिव, जलसंपदा विभाग
जलसंपदा विभागातील सर्व मुख्य अभियंता /मुख्य अभियंता व मुख्य प्रशासक,
जलसंपदा विभागातील सर्व अधीक्षक अभियंता/अधीक्षक अभियंता व प्रशासक
जलसंपदा विभागातील सर्व कार्यकारी अभियंता
सिंव्य (कामे) संग्रहार्थ.